

Rapport Nr. 0639

Nota

Proefsleuvenonderzoek

Tremelo – Schrieksebaan

Verlag van Resultaten

Titel

Nota Tremelo – Schrieksebaan: Verslag van Resultaten

Auteur(s)

Alexander Doucet & Jeroen Verrijckt

Erkende archeoloog

2015/00053

Jeroen Verrijckt

Projectnummer J. Verrijckt

2021-194

Projectnummers Onroerend Erfgoed

2017I97 (Bureauonderzoek ID 5565)

2021D301 (Proefsleuvenonderzoek)

Plaats en datum

Beerse, 21 mei 2021

© J. Verrijckt bvba. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming.

Inhoud

1	Inleiding.....	1
1.1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1.1	Administratieve gegevens	1
1.1.2	Onderzoeksopdracht	4
1.2	Aanleiding	5
1.3	Archeologische voorkennis en resultaten bureauonderzoek.....	8
2	Proefsleuvenonderzoek	9
2.1	Administratieve gegevens	9
2.2	Werkwijze en strategie	9
2.2.1	Algemene bepalingen.....	9
2.2.2	Specifieke methodologie	10
2.2.3	Uitgevoerde methodologie en afwijkingen van de opgestelde methodologie	12
2.3	Assessmentrapport.....	19
2.3.1	Landschap en bodemopbouw	19
2.3.1	Sporen en structuren	20
2.3.2	Vondsten en stalen	20
2.4	Besluit	22
2.4.1	Datering en interpretatie.....	22
2.4.2	Confrontatie resultaten met eerder vooronderzoek	22
2.4.1	Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen	22
2.4.2	Beantwoording onderzoeksvragen	23
2.4.3	Samenvatting	25
3	Lijst met figuren	26
4	Plannenlijst	27
5	Bibliografie.....	29
6	Bijlagen	30
	Fotolijst.....	30
	Omgevingsvergunning	30

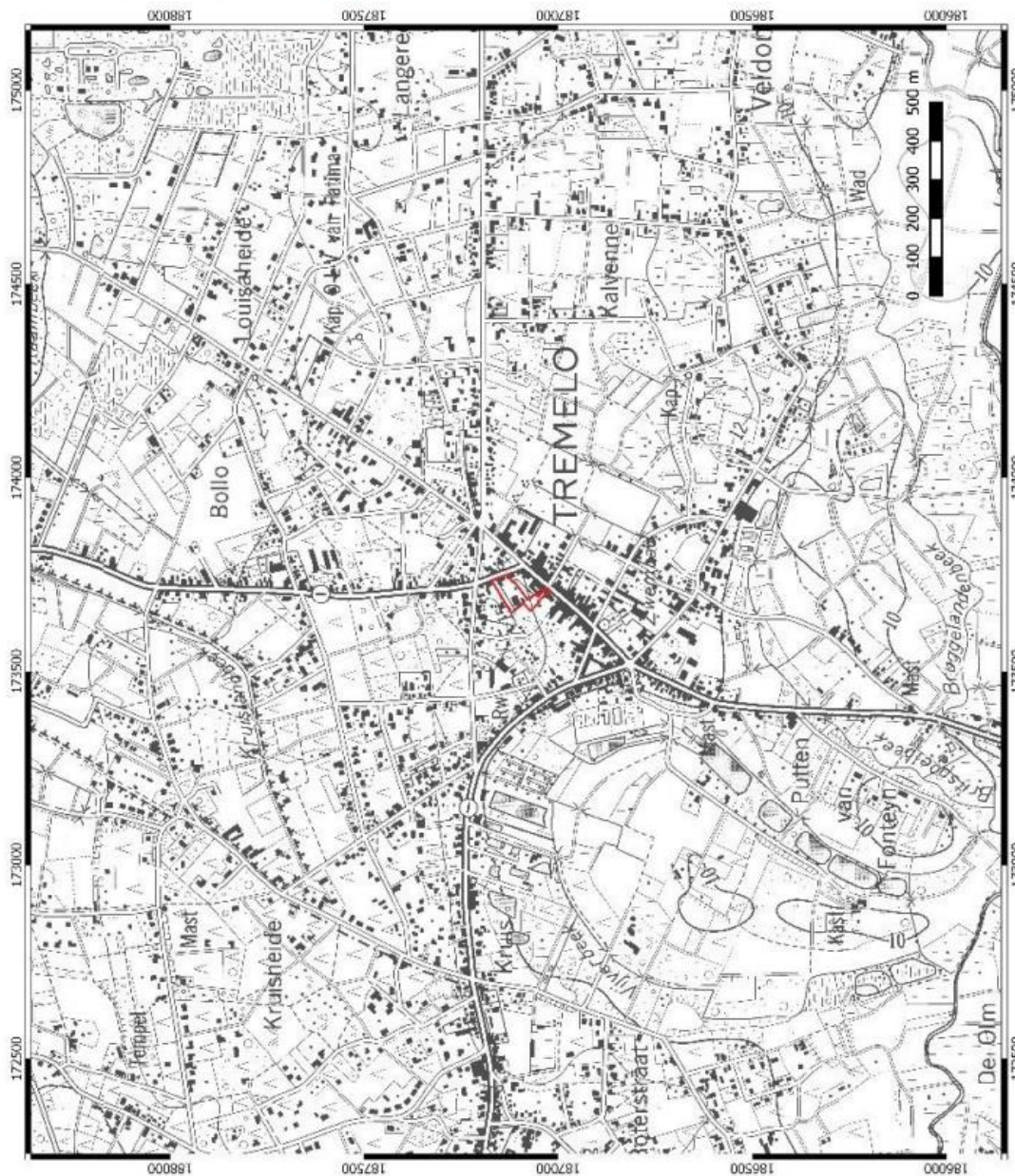
1 Inleiding

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt		2021-194
Projectcode Onroerend Erfgoed	Proefsleuvenonderzoek	2021D301
locatie	Provincie	Vlaams-Brabant
	Gemeente	Tremelo
	Straat	Schrieksebaan
Kadastrale gegevens	Gemeente	Tremelo
	Afdeling	1
	Secie	B
	Percelen	730b, 730v, 730x, 730y, 721n
Coördinaten	Noordoost	X: 173735.71 Y: 187170.37
	Noordwest	X: 173651.68 Y: 187120.31
	Zuidoost	X: 173705.32 Y: 187015.54
	Zuidwest	X: 173657.04 Y: 187070.96
Oppervlakte projectgebied		5908m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied fase 2 en 3		3400m ²
Erkend Archeoloog		2015/00053 Jeroen Verrijckt

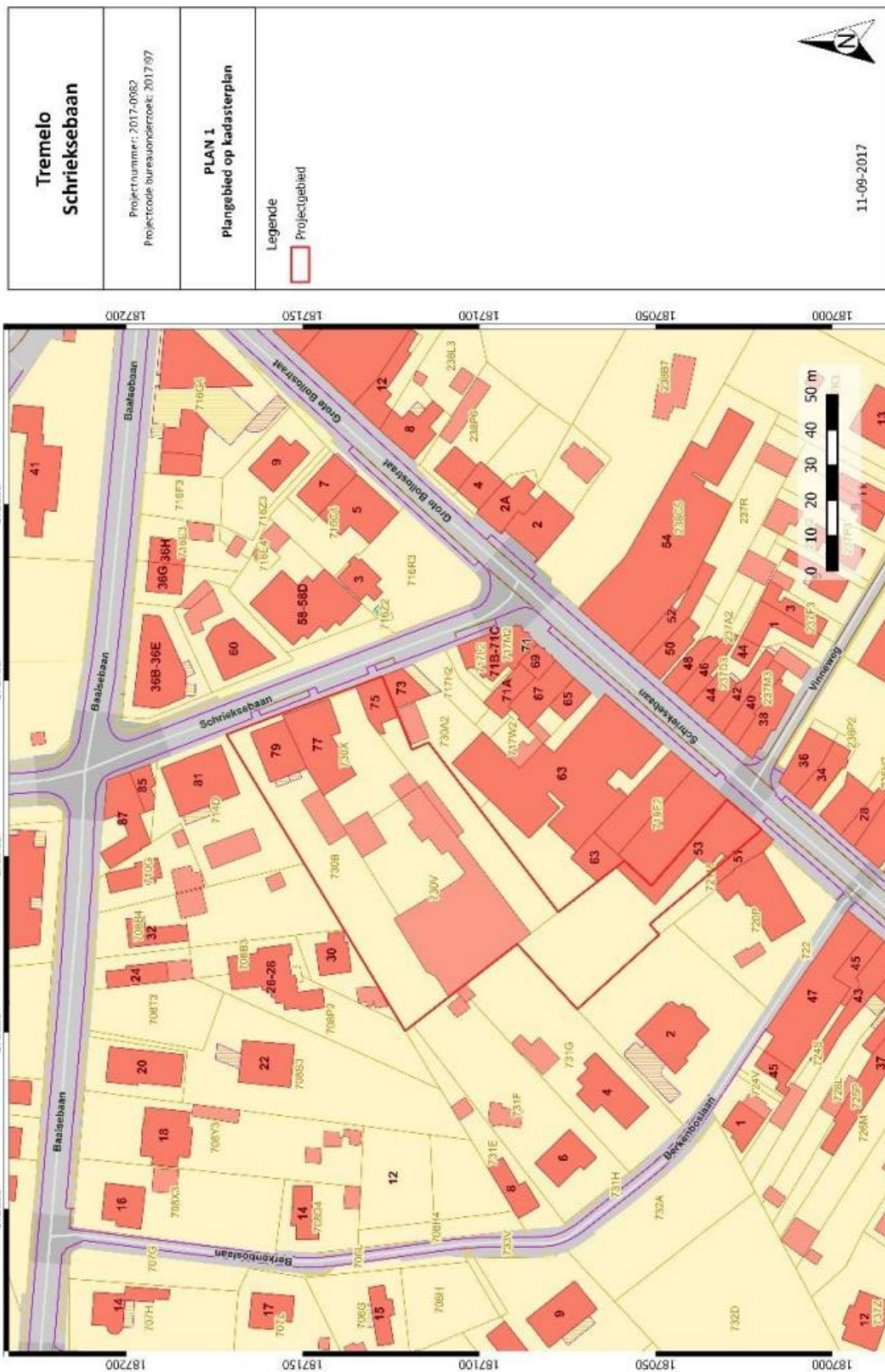
Tremelo Schrieksebaan
Projectnummer: 2017-0062 Projectcode bureauonderzoek: 2017.97
PLAN 2 Plangebied op topografische kaart
Legende Projectgebied
11-09-2017

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart¹

¹ AGIV 2017a

Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)²

² AGIV 2017c

1.1.2 Onderzoeksopdracht

De aanleiding van het vooronderzoek met ingreep in de bodem kadert in de uitvoering van het programma van maatregelen zoals opgemaakt in de archeologienota DEVROE, 2017 (ID 5565, 2017197). Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de vraag tot omgevingsvergunning voor de bouw van 4 appartementsblokken van ca. 268m² (blok A), 407m² (blok C), 410m² (blok D), 311m² (blok E) ter hoogte van de Schrieksebaan 75-79 en 53 te Tremelo. Dit vooronderzoek met ingreep in de bodem maakt onderdeel uit van het archeologisch vooronderzoek in het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

Bij de opmaak van de archeologienota werd een bureauonderzoek uitgevoerd. In dit bureauonderzoek werd een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Op basis van de resultaten van deze verwachting en de geplande bodemingrepen werd een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem, in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek met potentieel vervolgonderzoek opgelegd. Op basis hiervan wordt beoordeeld of er eventuele archeologische waarden aanwezig zijn, wat hun aard, omvang en verspreiding is. Er wordt gekeken of deze archeologische waarden verstoord worden én dat er een potentiële kenniswinst te behalen is bij verdere onderzoeken binnen het plangebied. Het uiteindelijke doel is het formuleren van een advies hoe deze mogelijke archeologische waarden beschermt of onderzocht dienen te worden, of wordt het plangebied vrijgegeven. Dit advies is bindend van zodra de nota is goedgekeurd door de onroerenderfgoedgemeente.

Op basis van het bureauonderzoek³ werden enkele onderzoeksvragen geformuleerd die minimaal beantwoord moeten worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
- In hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen?
- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de (partiële) afwezigheid van archeologische sporen?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie?
- Zijn er indicaties voor de inrichting van een erf/nederzetting?
- Kunnen de resultaten van het bureauonderzoek bijgesteld worden?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

---

³ DOUCET en VERRIJCKT, p.7-8.

1.2 Aanleiding

Het archeologische vooronderzoek kadert in het verkrijgen van een omgevingsvergunning voor de percelen gelegen aan de Schrieksebaan 75-79 en 53 te Tremelo (prov. Vlaams-Brabant).

“Ter hoogte van het projectgebied zullen de bestaande gebouwen afgebroken worden. Huis nr. 79 blijft behouden, enkel de carports worden afgebroken.

Er worden 4 appartementsblokken opgericht van ca. 268m² (blok A), 407m² (blok C), 410m² (blok D), 311m² (blok E).

Blok A zal een kelder van 166m² hebben met een diepte van 3,40m. De lift van 30m² zal 4,90m diep gaan. Het niet onderkelderde deel zal 80 cm diep gaan.

Ter hoogte van blok C en D wordt een ondergrondse parking voorzien van 1140,5 m² en ter hoogte van blok E van 413,9 m². Deze zal telkens 4,05m diep gaan. De inrit van de kelder bedraagt 258,6 m².

De werken zullen in drie fases uitgevoerd worden:

- *Fase 1: afbraak Schrieksebaan 53, bouw blok A*
- *Fase 2: Afbraak binnengebied, bouw blok C-D*
- *Fase 3: Afbraak Schrieksebaan 75-77, bouw blok E. Rondom wordt groenzone voorzien.*

Hierbij zal men ca. 30 cm afgraven.”⁴

In tegenstelling tot wat de archeologienota DEVROE 2017 (ID 5565, 2017197) schreef, valt fase 1 onder een andere vergunning (omgevingsvergunning OMV_2019057300) en is ze niet opgenomen in deze nota. Deze vergunning is reeds verleend door de gemeente. Het betreft een terrein van circa 1.365 m². Tegen de Schrieksebaan wordt een gebouw voorzien met een oppervlakte van ca. 200 m². De overige vierkante meters betreffen vooral groenzone en een trage weg. Doordat de oppervlaktes onder de criteria voor archeologisch onderzoek vallen, is er geen archeologisch onderzoek noodzakelijk voor deze fase. Ook de plannen voor fase 1, aangevraagd onder een andere omgevingsvergunning, zullen worden toegevoegd aan de bijlage.

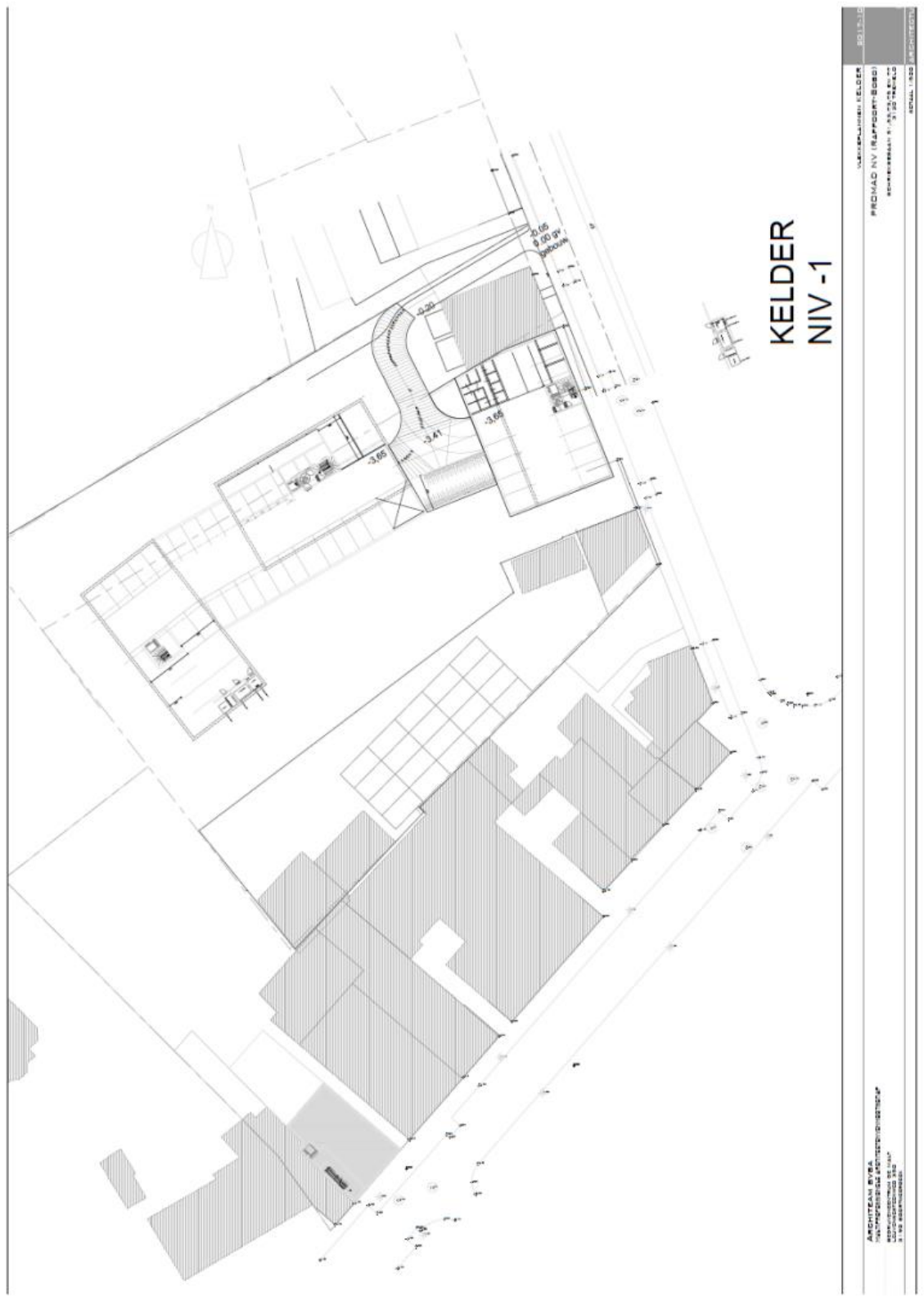
---

⁴ DEVROE 2017a, p.3.

Figuur 3: Inplantingsplan⁵

⁵ DEVROE 2017a, p. 5.

Figuur 4: Inplantingsplan kelder verdieping⁶

⁶ DEVROE 2017a, p. 7.

1.3 Archeologische voorkennis en resultaten bureauonderzoek

“Op basis van het bureauonderzoek kan niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet. De verzamelde gegevens geven een laag potentieel naar archeologie toe voor de periode vanaf de 18de eeuw. Er kan echter niet uitgesloten worden dat oudere periodes aanwezig zijn. De landschappelijke en bodemkundige situatie zijn gunstig voor menselijke bewoning en het archeologisch potentieel wordt dan ook als middelmatig tot hoog ingeschat. Uit de omgeving zijn nog maar weinig archeologische gegevens gekend waardoor er bovendien snel kenniswinst is.

De aanwezige gebouwen hebben de ondergrond reeds deels verstoord. Tot op welke diepte dit gebeurde kon niet achterhaald worden. Mogelijk is deze verstoring vrij oppervlakkig en bleef het archeologisch niveau bewaard.

De geplande werken zullen zeker ter hoogte van de nieuwe gebouwen en geplande kelders het archeologisch niveau verstoren, maar mogelijk ook ter hoogte van de groenzone.

Gezien het archeologisch potentieel, het potentieel op kenniswinst en de geplande werken is bijkomend onderzoek noodzakelijk. Dit zal verder besproken worden in het Programma van Maatregelen.”

“Op basis van het bureauonderzoek lijkt het projectgebied enkele verstoringen te kennen. Een landschappelijk bodemonderzoek zou hier meer uitsluitsel kunnen over geven, net als over de gaafheid van het bodemprofiel. Aangezien het terrein momenteel grotendeels verhard en bebouwd is, zouden enkel mechanische boringen mogelijk zijn. Gezien de kosten-batenanalyse wordt dit niet voorgesteld. Een duidelijk beeld van de bodemopbouw kan bovendien beter verkregen worden uit de profielen in een proefsleuvenonderzoek dan in boorkernen.

Onderzoeken in functie van steentijd (landschappelijk/verkenkend/waarderend booronderzoek, proefputten) zouden nuttig kunnen zijn aangezien steentijdsites niet uitgesloten kunnen worden. Landschappelijk en bodemkundig gezien is het terrein vrij gunstig gelegen naar steentijdsites toe. Uit het bureauonderzoek blijkt echter dat in de nabije omgeving enkele donken aanwezig zijn die aantrekkelijker geweest zullen zijn voor menselijke aanwezigheid. Het potentieel voor dergelijke sites wordt hier dan ook als eerder laag ingeschat. Op basis van deze gegevens en de kosten-batenanalyse worden deze onderzoeken dan ook niet geadviseerd. Tijdens het sleuvenonderzoek zal hier wel aandacht aan besteed worden.”⁸

---

⁷ DEVROE 2017a, p.20.

⁸ DEVROE 2017b, p.4.

2 Proefsleuvenonderzoek

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode J. Verrijckt	2021-194
Projectcode Onroerend Erfgoed	2021D301
Erkend archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2020/00003 Alexander Doucet
Betrokken actoren	Alexander Doucet (erkend archeoloog) Emma Keersmaekers (assistent-archeologe)
Datum Uitvoering	30/04/2021

2.2 Werkwijze en strategie

2.2.1 Algemene bepalingen

Een proefsleuvenonderzoek is bij uitstek de methode om archeologische sporensites te onderzoeken. Hierbij worden transecten doorheen het landschap aangelegd tot op het eerste relevante archeologische niveau.

De algemene bepalingen van een proefsleuvenonderzoek, zoals vastgesteld in de Code van Goede Praktijk, zijn hier van toepassing.⁹

De sleuven dienen ingeplant te worden volgens de helling van het terrein. Op deze manier maken de sleuven een transect op het landschap.

Algemeen worden proefsleuven aangelegd door middel van parallelle sleuven met een tussenafstand van maximum 15 meter. De sleuven dienen tussen 1,80 m en 2 m breed te zijn. De ideale dekingsgraad van de sleuven ligt tussen 10 en 15% van het plangebied. Statistisch onderzoek en simulaties van sleuven op verschillende soorten vindplaatsen met diverse omvang hebben aangetoond dat met een dichtheid van 10% ongeveer 95% van alle vindplaatsen met een minimum omvang van 5 m in diameter worden opgespoord. Hierbij geldt dat de kans dat lineaire structuren worden gemist groter is indien sleuven parallel in dezelfde richting worden gelegd. Om de trefkans op dergelijke structuren te vergroten, dienen dwarssleuven en/of kijkvensters te worden aangelegd.¹⁰

Volgens de Code Goede Praktijk dient de dekingsgraad van een proefsleuvenonderzoek 10% van het gehele terrein te bedragen. Dit dient aangevuld te worden met kijkvensters tot er een dekingsgraad van 12,5 %.

⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2019a.

¹⁰ BORSBOOM & VERHAGEN 2012, 22-33

2.2.2 Specifieke methodologie

In het programma van maatregelen zoals opgemaakt in de archeologienota¹¹ DEVROE, 2017 (ID 5565, 2017197) is de volgende methodologie opgenomen:

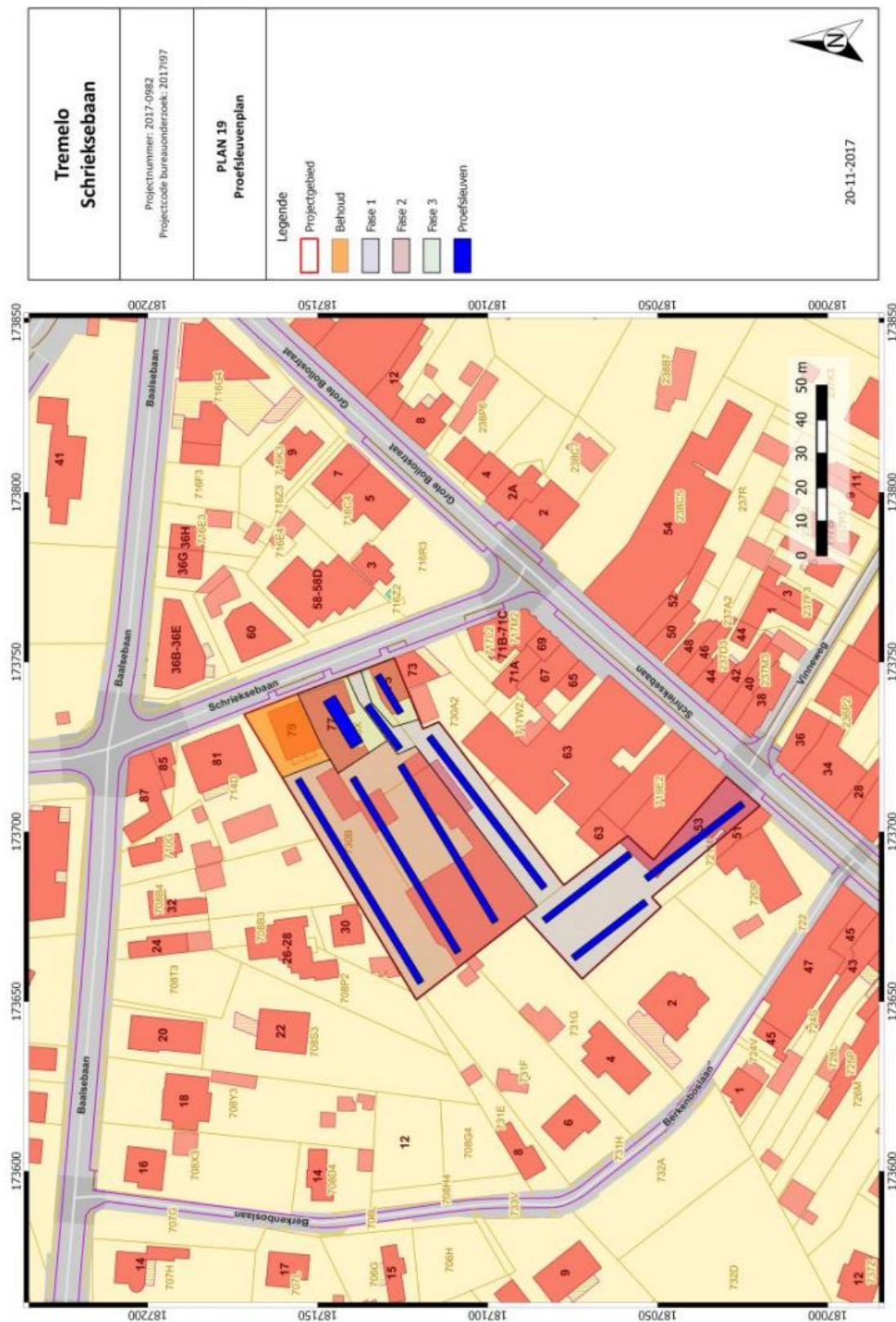
“Het onderzoeksgebied (ca. 5830 m²) zal door middel van parallelle continue proefsleuven onderzocht worden. De bestaande gebouwen worden tot net onder de vloerplaat uitgegraven en ook de verharding wordt verwijderd. Indien kelders aanwezig zijn dienen deze te blijven zitten. Hierna volgt het proefsleuvenonderzoek. Het proefsleuvenonderzoek zal in drie fases uitgevoerd aangezien zowel de afbraak als bouw in drie fases uitgevoerd zal worden. Per fase zal een aparte nota opgesteld worden. Voor de fasering wordt uitgegaan van de afbraakfases. Bij de afbraak van fase 1 zit een deel van de bouwzone van fase 2 en fase 3 vervat. Het gaat hier om de werfweg waarbij het archeologisch onderzoek beter voorafgaand de werken gebeurt gezien de latere tijdelijke verharding en vele zware vrachtwagens die hierover zullen rijden.

De sleuven worden noordwest-zuidoost of noordoost-zuidwest georiënteerd aangelegd, afhankelijk van de meest praktische manier. De sleuven hebben een breedte van 2 m en een maximale afstand van 15m van middelpunt tot middelpunt. Ter hoogte van nr. 77 wordt een 4 m brede sleuf aangelegd. Gezien de uitvoering in verschillende fases is hier slechts één sleuf mogelijk en een iets bredere sleuf zorgt ervoor dat toch een beter beeld verkregen wordt. Er zal minstens 10% van het onderzoeksgebied door middel van proefsleuven onderzocht worden, aangevuld met 2,5% dwarsseuven en/of kijkvensters. De hoeveelheid en locatie van dwarsseuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Een keuze voor of tegen het aanleggen van dwarsseuven en/of kijkvensters wordt gemotiveerd in het verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Kijkvensters en/of dwarsseuven kunnen bijvoorbeeld aangelegd worden om na te gaan of aangetroffen paalkuilen deel uitmaken van een structuur, maar kunnen evenzeer aangelegd worden om een meer exacte afbakening van een archeologische site te bekomen.”

---

¹¹ DEVROE 2017b, p.5.

Figuur 5: Plangebied op GRB met weergave van de geplande proefsleuven zoals voorgesteld in de archeologienota ID 5565¹²

¹² DEVROE 2017b, p.5.

2.2.3 Uitgevoerde methodologie en afwijkingen van de opgestelde methodologie

Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op vrijdag 30 april 2021, onder leiding van erkend archeoloog Alexander Doucet. De sleuven werden aangelegd door middel van een kraan op rupsbanden met een gladde kraanbak van 2m breed. De teelaarde werd laagsgewijs verdiept tot op het archeologische niveau. Bij het verdiepen van de teelaarde werd elke laag afgespeurd op eventuele vondsten. De sleuven en aangetroffen sporen werden gedocumenteerd door middel van overzichtsfoto's. Verspreid over het terrein werden enkele profielputten aangelegd, teneinde een goed beeld te verkrijgen van de aanwezige bodemopbouw. Deze profielen werden gefotografeerd en ingetekend.

Alle aangelegde sleuven, aangetroffen sporen, profielen en hoogtes werden ingemeten door middel van een GPS. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren. Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van een GIS omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

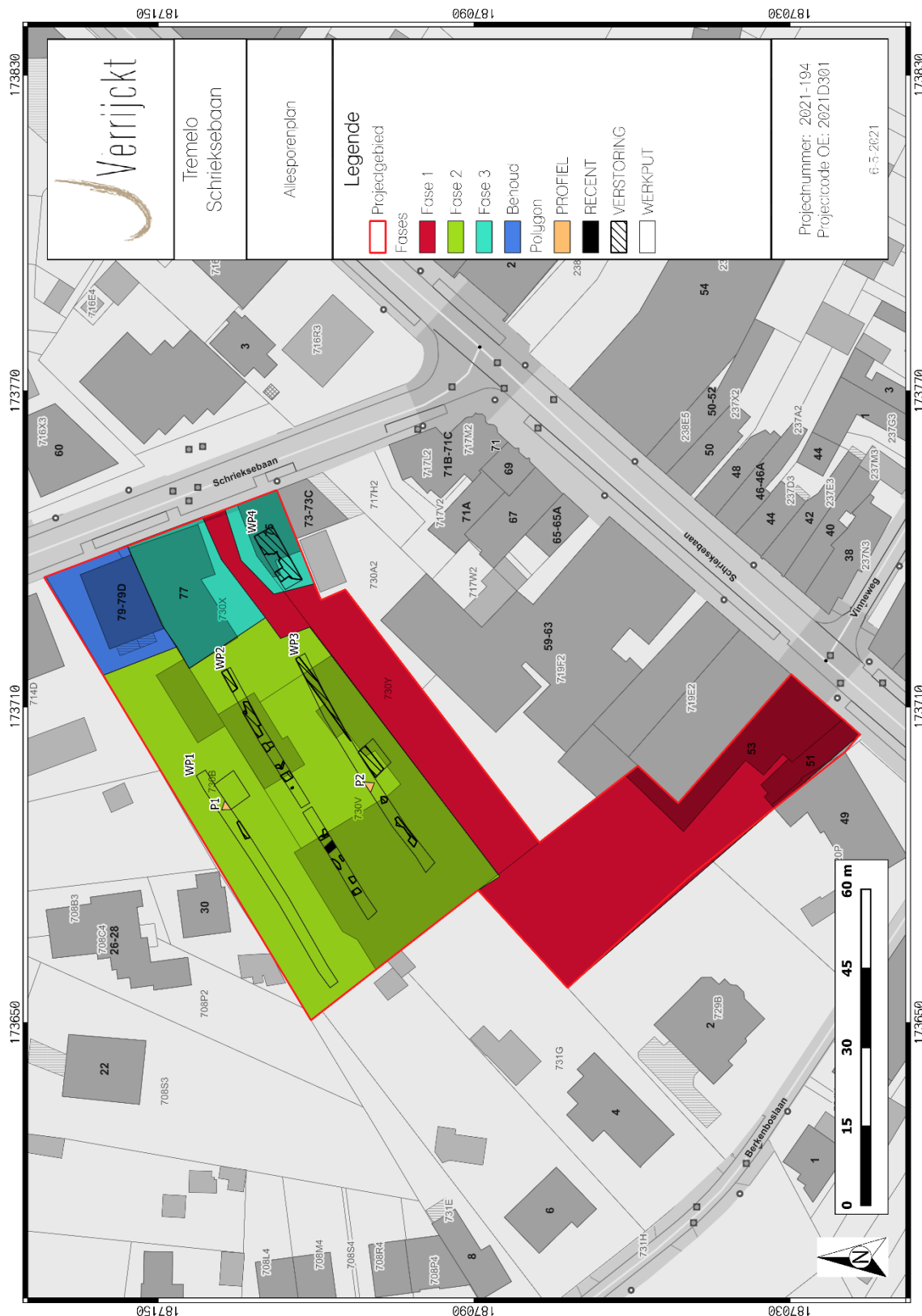
Doordat voor fase 1 uiteindelijk een aparte omgevingsvergunning werd aangevraagd, waarbij de oppervlakcriteria voor archeologisch onderzoek niet behaald werden, werd er op het projectgebied enkel een vooronderzoek uitgevoerd op de terreinen van fases 2 en 3 met een totale oppervlakte van 3400m².

Werkput 1 werd ingekort doordat het terrein hier nog in gebruik was. De vooropgestelde werkput aan huisnummer 77 werd niet aangelegd door de aanwezigheid van de nutsvoorzieningen. Bijgevolg werd Werkput 4 uitgebreid om een beter zicht te hebben op het bodemarchief.

Alle overige proefsleuven konden zonder problemen en zoals voorzien door het Programma van Maatregelen horend bij de archeologienota DEVROE 2017 (ID 5565, 2017197) aangelegd worden.

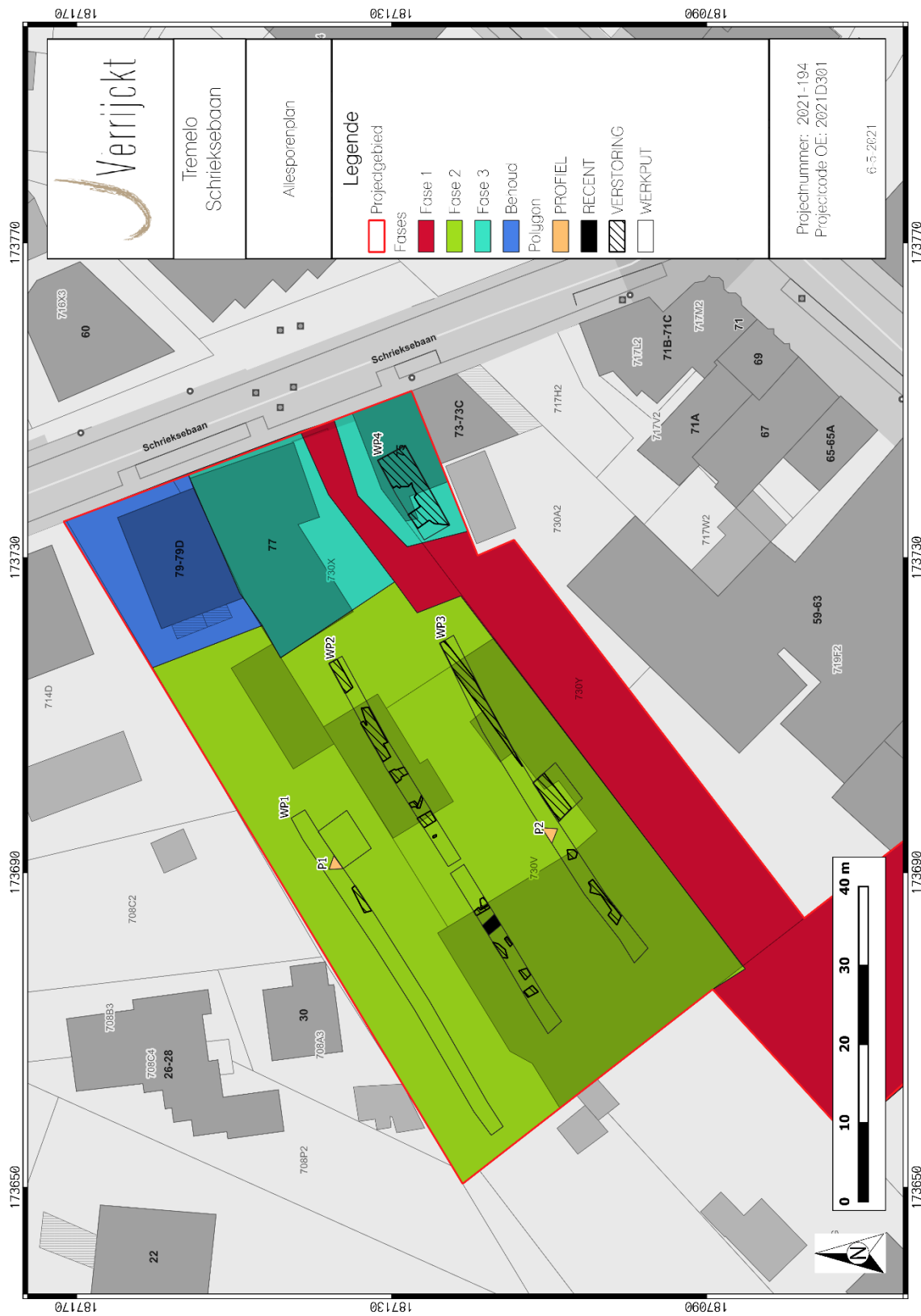
Van het plangebied werd ca. 360m² onderzocht door middel van proefsleuven. Hierbij werden nog twee kijkvensters aangelegd met een totale oppervlakte van 50m² om de schijnbare afwezigheid van archeologische waarden te verifiëren. Fase 2 en 3 vormen samen een onderzoeksgebied van ca. 3400m² en bijgevolg betreft het dus een totale dekking van 12,05%. Dit dekkingspercentage is ruim voldoende om een goed beeld te krijgen op het archeologisch potentieel van het terrein.

Zoals reeds gezegd bij de aanleiding, valt fase 1 (fig. 3) onder een andere omgevingsvergunning en behoort ze niet tot het plangebied waarvoor deze nota geschreven is.

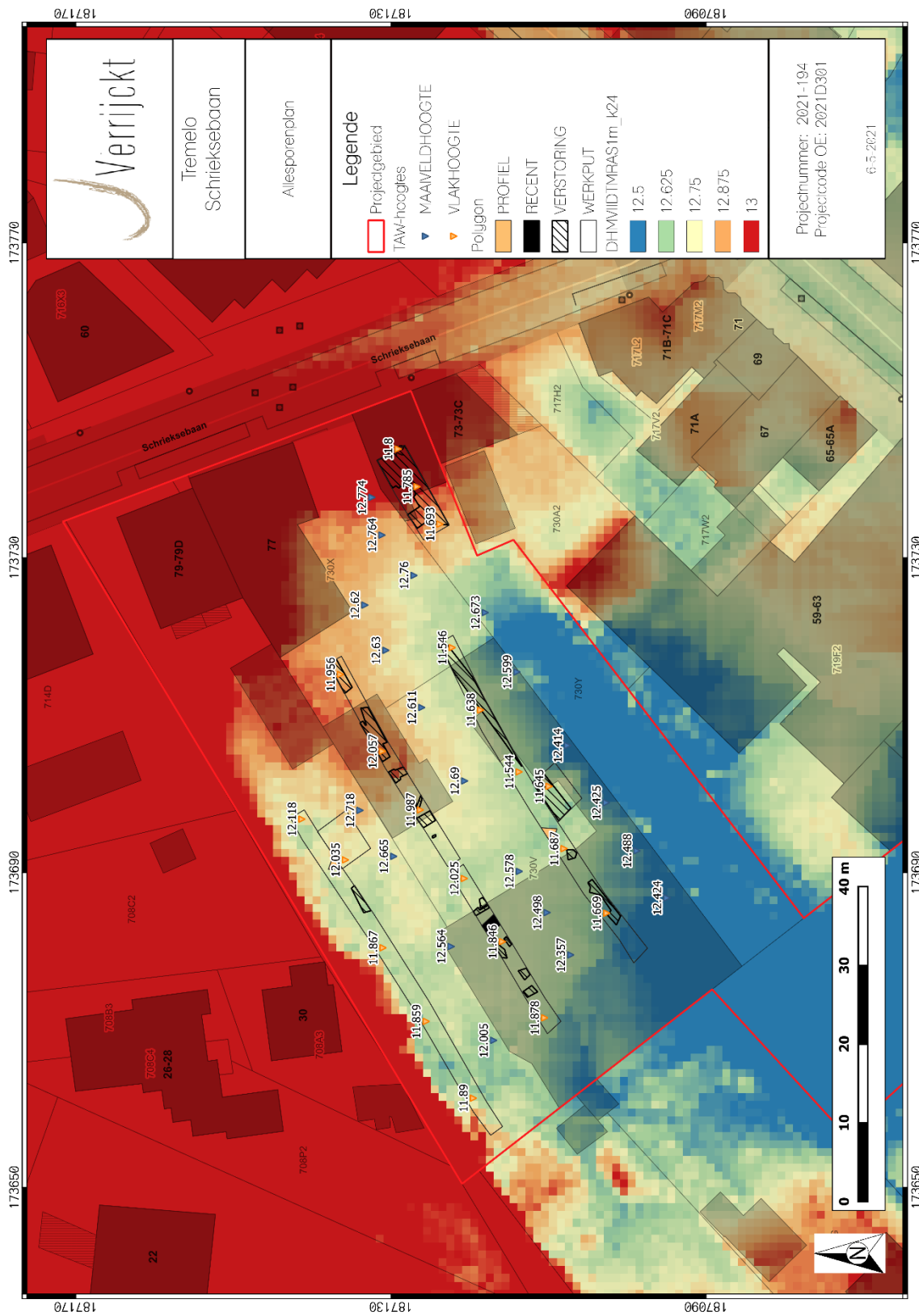
Figuur 6: Plangebied op de GRB met weergave van de uitgevoerde proefsleuven¹³

¹³ AGIV 2021d

Figuur 7: Detail van plangebied op de GRB met weergave van de uitgevoerde proefsleuven¹⁴

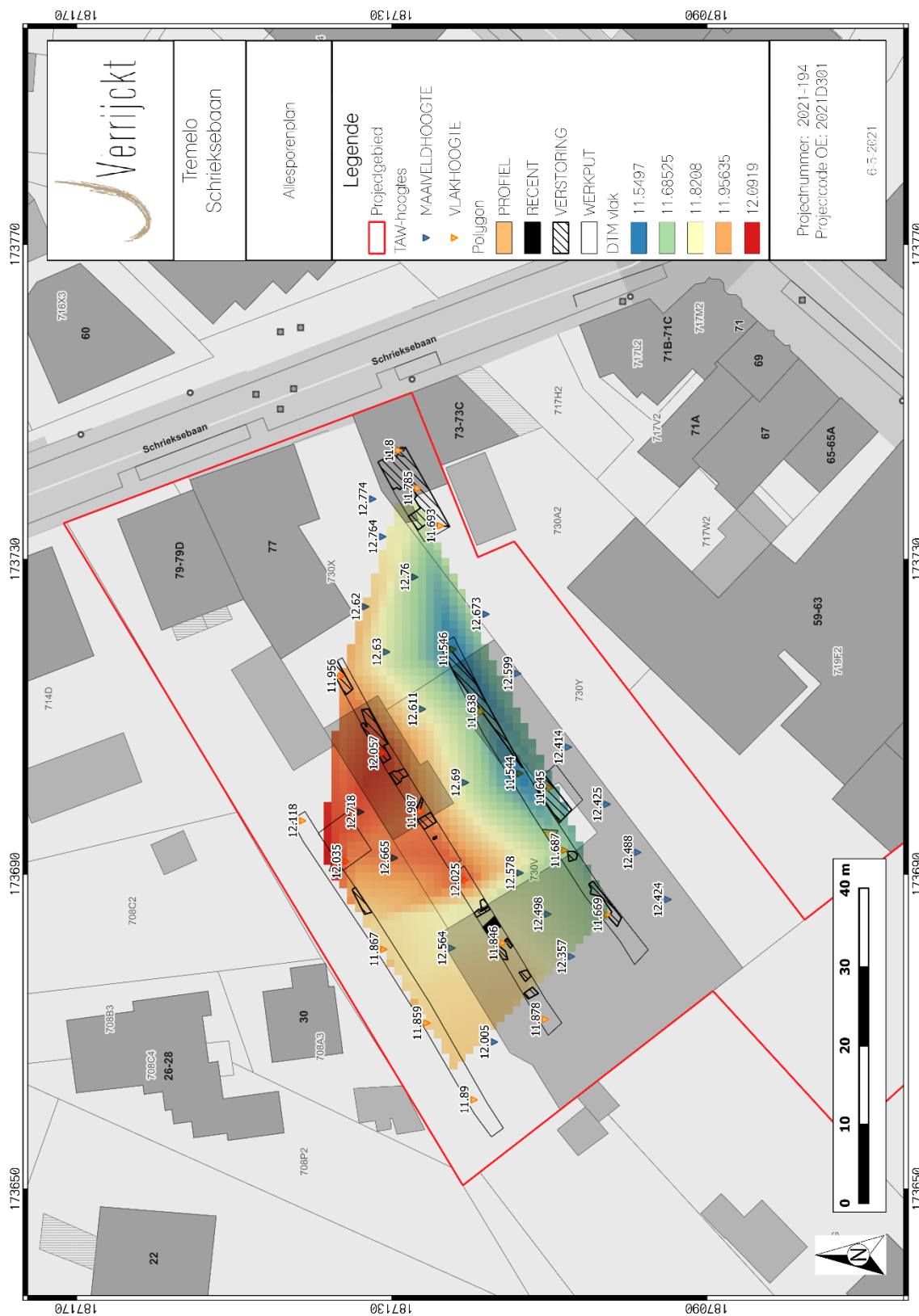
¹⁴ AGIV 2021d

Figuur 8: Plangebied op het DHM II met weergave van de uitgevoerde proefsleuven en de TAW-hoogtes ¹⁵

¹⁵ AGIV 2021a

Figuur 9: Plangebied op het DTM op basis van de vlakhogtes met weergave van de uitgevoerde proefsleuven en de TAW-hoogtes¹⁶

¹⁶ AGIV 2021a

Figuur 10: Overzichtsfoto Werkput 1 en 2 (© J. Verrijckt Bvba)

Figuur 11: Overzichtsfoto kijkvenster aan Werkput 1 (© J. Verrijckt Bvba)

Figuur 12: Overzichtsfoto Werkput 3 en 4 (© J. Verrijckt Bvba)

Figuur 13: Overzichtsfoto kijkvenster aan Werkput 3 (© J. Verrijckt Bvba)

2.3 Assessmentrapport

2.3.1 Landschap en bodemopbouw

“Het projectgebied ligt in Tremelo. Het projectgebied grenst in het oosten en zuiden aan de Schrieksebaan. Ten zuiden lopen de Britspoelbeek, de Bruggelandenbeek en de Grote Laak. Nog meer naar het zuiden loopt de Demer. Ten westen loopt de Vijversbeek.

Op basis van de hoogteprofielen kan men stellen dat het terrein in noordoostelijke richting stijgt. Het laagste punt bevindt zich op ca. 12,1 m TAW, het hoogste op 13,2m TAW. De twee noordwestzuidoostprofielen tonen centraal een lager gelegen deel. Algemeen is hier een variatie tussen 12,1 en 12,7m TAW.

Ook het Digitaal Hoogtemodel geeft eenzelfde beeld weer waarbij het projectgebied zich op ca. 12,5m TAW bevindt. Het projectgebied ligt op de rand van een west-oost georiënteerde rug. De vallei van de Grote Laak en Demer ten zuiden is goed te onderscheiden. De meer gedetailleerde weergave toont een licht geaccidenteerd terrein.

*Het projectgebied bevindt zich volgens de **bodemkaart** in de Kempen. Een deel valt onder bodemtype X, duingrond. De duinen van de Kempen kenmerken een gemengd landtype, bestaande uit landduinen, al of niet gefixeerd, en uitgewaaide depressies. De duinen zijn opgebouwd uit los, humusarm, middelmatig zand op wisselende diepte, rustend op een volledige min of meer onthoofde Podzol. De duinen vormen belangrijke complexen overwegend beplant met naaldbout, een gedeelte werd gebruikt als villagrond, terwijl de rest braak ligt. De rest van het projectgebied valt onder bodemtype OB, bebouwde zones.*

*Volgens de **tertiair** geologische kaart doorsnijdt het projectgebied de Formatie van Sint-HuibrechtsHern. Deze bestaat uit grijsgroen zeer fijn zand, is kleihoudend, glauconiethoudend en glimmerrijk.*

*Volgens de **quartaair** geologische kaart bevindt het noordelijk deel van het projectgebied zich onder type 3b waarbij zich Holocene en/of Tardiglaciale eolische afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie bevinden. Het zuidelijk deel bevindt zich onder type 3 waarbij zich geen Holocene en/of Tardiglaciale afzettingen bovenop de Pleistocene sequentie bevinden.”¹⁷*

Tijdens het **proefsleuvenonderzoek**, uitgevoerd op 30 april 2021, werden verspreid over de werkputten 2 profielen opgeschoond. Over het gehele terrein werd een groot deel recente verstoringen en een A/C-profiel vastgesteld met een dik pakket A-horizont van 80-90cm dik. Hieronder werd een bruingele sterk dooraderde zandlaag aangetroffen die de moederbodem uitmaakt (C-horizont). Het archeologisch niveau bevindt zich op ca. 11,66 tot 12,12m +TAW.

In P1001 in Werkput 1 bevatte deze A-horizont bouwpuin en was ze volledig verstoord. Verder naar het oosten in de werkput leek het terrein afgegraven geweest te zijn, wat ook merkbaar is op het DHM en het feit dat het archeologisch niveau zich hier onder slechts 20cm teelaarde bevond. Het Digitaal Terreinmodel van de vlakhoogtes toont echter dat het archeologisch niveau het oorspronkelijke meer natuurlijke reliëf volgt. Hieruit kunnen we concluderen dat de recente afgraving zich voornamelijk in de A-horizont heeft afgespeeld en de moederbodem niet al te veel werd geraakt.

In P3001 zien we op de overgang van de A-horizont naar de C-horizont mogelijks een restant van een verspilte E- en B-horizont.

---

¹⁷ DEVROE 2017a, p. 9-13.

Over het gehele terrein werden net onder de bouwvoor sporen van diepspitten en beddenbouw vastgesteld bij het aanleggen van de werkputten en het kijkvenster. Dit kan een invloed hebben gehad op de bewaring van het archeologisch niveau. Ervaring leert dat een groot deel van de menselijk gevormde bodems die als plaggenbodems staan gekarteerd op de bodemkaart, ontstond door het z.g. 'diep-spitten' al dan niet in combinatie met 'beddenbouw'¹⁸. Met diepspitten bedoelt men dat de uitgeloopte laag van de podzol samen met de aanrijkslaag (Bh) wordt omgespit. De verzuurde bodem kon op deze manier terug profiteren van de eigen mineralen die in de loop van het pedologisch proces waren uitgezakt buiten het bereik van plantenwortels.

2.3.1 Sporen en structuren

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er geen archeologisch relevante sporen aangeduid. Verspreid over het terrein zijn wel verscheidene verstoringen aanwezig die zich kenmerken door een losse, baksteen en beton houdende vulling.

2.3.2 Vondsten en stalen

Er werden bij de aanleg van het archeologisch vlak geen archeologisch relevante vondsten gedaan.

Er werden geen sporen aangetroffen waarbij vullingen aanwezig waren die relevant zijn voor staalname. Natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie zijn hierdoor niet nodig.

Figuur 14: P1001 in Werkput 1 (© J. Verrijckt Bvba)

¹⁸ Langohr (2001): p.108-109.

Figuur 15: P3001 in Werkput 3 (© J. Verrijckt Bvba)

Figuur 16: Spitsporen in Werkput 3 (© J. Verrijckt Bvba)

2.4 Besluit

2.4.1 Datering en interpretatie

Tijdens het vooronderzoek met ingreep in de bodem in de vorm van proefsleuven werd voor het gehele terrein ter hoogte van de Schrieksebaan te Tremelo met uitzondering van het afgegraven westelijk deel van Werkput 1 een archeologisch vlak vastgesteld op ca. 80-90 -mv. Bij het onderzoek werden er geen archeologisch relevante sporen vastgesteld noch enige Steentijd of eco-artefacten bij het opschaven van beide vlakken.

Door de afwezigheid aan archeologische waarden kon er ook geen relatie met archeologische en historische waarden in de omgeving worden vastgesteld. Dit noopt ertoe te beslissen dat het archeologisch potentieel van het terrein ontoereikend is om te kunnen spreken van een archeologisch waardevolle site. Bijgevolg is er geen archeologisch vervolgonderzoek noodzakelijk.

2.4.2 Confrontatie resultaten met eerder vooronderzoek

Op basis van het bureauonderzoek werd het archeologisch potentieel van het plangebied als middelmatig tot hoog ingeschat. Uit de omgeving zijn nog maar weinig archeologische gegevens gekend waardoor er bovendien snel kenniswinst is.¹⁹

Tijdens het vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven werden er een archeologisch vlak vastgesteld op ca. 80-90cm -mv. Hierbij werd duidelijk dat het terrein onderhevig is geweest aan recente verstoringen en een afgraving aan Werkput 1. Er werden geen archeologisch relevante waarden aangetroffen tijdens het opschaven van de vlakken.

Het terrein lijkt niet alleen onderhevig geweest te zijn aan recente bodemingrepen maar ook in de beter bewaarde bodemprofielen konden resten van diepspitten worden vastgesteld. De bodem werd dermate geroerd dat eventuele archeologie in de bodem mogelijks verloren is gegaan.

2.4.1 Kennisvermeerderingspotentieel en aanbevelingen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden er geen archeologisch relevante waarden aangetroffen, waardoor er geen relatie met de aangetroffen archeologische of historische waarden in de omgeving aangetoond kon worden. Het potentieel op kennisvermeerdering is voor het onderzoeksgebied aan de Schrieksebaan te Tremelo dan ook miniem. De waardering van het terrein is laag in te schatten en verder archeologisch onderzoek voor dit deel van het gehele projectgebied is niet wenselijk. De kosten-baten analyse is dan ook niet toereikend voor verder onderzoek.

Daarom adviseert J. Verrijckt bvba om af te zien van archeologisch vervolgonderzoek voor het gehele terrein.

---

¹⁹ DEVROE 2017a, p.20.

2.4.2 Beantwoording onderzoeksvragen

- *Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?*

Tijdens het proefsleuvenonderzoek, uitgevoerd op 30 april 2021, werden verspreid over de werkputten 2 profielen opgeschoond. Over het gehele terrein werd een groot deel recente verstoringen en een A/C-profiel vastgesteld met een dik pakket A-horizont van 80-90cm dik. Hieronder werd een bruingele sterk dooraderde zandlaag aangetroffen die de moederbodem uitmaakt (C-horizont). Het archeologisch niveau bevindt zich op ca. 11,66 tot 12,12m +TAW.

In P1001 in Werkput 1 bevatte deze A-horizont bouwpuin en leek ze volledig verstoord. Verder naar het oosten in de werkput leek het terrein afgegraven geweest te zijn, wat ook merkbaar is op het DHM en het feit dat het archeologisch niveau zich hier onder slechts 20cm teelaarde bevond. Het Digitaal Terreinmodel van de vlakhoogtes toont echter dat het archeologisch niveau het oorspronkelijke meer natuurlijke reliëf volgt. Hieruit kunnen we concluderen dat de recente afgraving zich voornamelijk in de A-horizont heeft afgespeeld en de moederbodem niet al te veel werd geraakt.

In P3001 zien we op de overgang van de A-horizont naar de C-horizont mogelijks een restant van een versplite E- en B-horizont.

- *In hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?*

Het Digitaal Terreinmodel (DTM) van de vlakhoogtes toont dat de moederbodem het natuurlijk reliëf volgt. De bodemingrepen die hebben plaatsgevonden op het terrein zijn recenter van aard en hebben vooral plaatsgevonden in de teelaarde (A-horizont). Bewijze de afgraving in het westen van Werkput 1 waar de laag teelaarde dunner is, maar het archeologisch niveau niet al te fel geraakt blijkt te zijn.

In P3001 zien we nog restanten van een versplite E- en Bh-horizont, wat erop wijst dat er op het terrein in het verleden de activiteit van het diepspitten heeft plaatsgevonden. Mogelijks zijn hierbij archeologische waarden verloren gegaan.

- *Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?*

De bodemsporen die werden aangetroffen zijn allemaal recent van aard. Er werden geen archeologisch relevante bodemsporen aangetroffen.

- *Wat is de bewaringstoestand van de sporen?*

N.v.t.

- *Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?*

N.v.t.

- *Is er een bodemkundige verklaring voor de (partiële) afwezigheid van archeologische sporen?*

In P3001 zien we op de overgang van de A-horizont naar de C-horizont mogelijks een restant van een versplite E- en B-horizont.

Over het gehele terrein werden net onder de bouwvoor sporen van diepsspitten en beddenbouw vastgesteld bij het aanleggen van de werkputten en het kijkvenster. Dit kan een invloed hebben gehad op de bewaring van het archeologisch niveau. Ervaring leert dat een groot deel van de menselijk gevormde bodems die als plaggenbodems staan gekarteerd op de bodemkaart, ontstond door het z.g. 'diep-spitten' al dan niet in combinatie met 'beddenbouw'²⁰. Met diepsspitten bedoelt men dat de uitgeloopte laag van de podzol samen met de aanrijkslaag (Bh) wordt omgespit. De verzuurde bodem kon op deze manier terug profiteren van de eigen mineralen die in de loop van het pedologisch proces waren uitgezakt buiten het bereik van plantenwortels.

- *Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren?*

N.v.t.

- *Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?*

N.v.t.

- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie?*

N.v.t.

- *Zijn er indicaties voor de inrichting van een erf/nederzetting?*

- N.v.t.

- *Kunnen de resultaten van het bureauonderzoek bijgesteld worden?*

Het archeologisch potentieel van het terrein werd niet ingelost. Mogelijks heeft de activiteit van het diepsspitten het oorspronkelijk archeologisch bestand geroerd.

- *Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?*

Neen, er dient in het onderzoeksgebied geen archeologisch vervolgonderzoek plaats te vinden.

- *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?*

N.v.t.

- *Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?*

N.v.t.

- *Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?*

N.v.t.

---

²⁰ Langohr (2001): p.108-109.

2.4.3 Samenvatting

De opdrachtgever plant de bouw van 4 appartementsblokken op de percelen gelegen aan de Schrieksebaan 75-79 en 53 te Tremelo (prov. Vlaams-Brabant).

Op basis van het bureauonderzoek werd het archeologisch potentieel van het plangebied als middelmatig tot hoog ingeschat. Uit de omgeving zijn nog maar weinig archeologische gegevens gekend waardoor er bovendien snel kenniswinst is.

Tijdens het vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven werden er een archeologisch vlak vastgesteld op ca. 80-90cm -mv. Hierbij werd duidelijk dat het terrein onderhevig is geweest aan recente verstoringen en een afgraving aan Werkput 1. Er werden geen archeologisch relevante waarden aangetroffen tijdens het opschaven van de vlakken.

Het terrein lijkt niet alleen onderhevig geweest te zijn aan recente bodemingrepen maar ook in de beter bewaarde bodemprofielen konden resten van diepspitten worden vastgesteld. Mogelijks werd hierbij de bodem te fel geroerd waardoor het archeologisch bestand mogelijks deels verloren is gegaan.

Daarom adviseert J. Verrijckt bvba om af te zien van archeologisch vervolgonderzoek voor het gehele terrein.

3 Lijst met figuren

Figuur 1: Plangebied op topografische kaart	2
Figuur 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB).....	3
Figuur 3: Inplantingsplan	6
Figuur 4: Inplantingsplan kelderverdieping	7
Figuur 5: Plangebied op GRB met weergave van de geplande proefsleuven zoals voorgesteld in de archeologienota ID 5565	11
Figuur 6: Plangebied op de GRB met weergave van de uitgevoerde proefsleuven	13
Figuur 7: Detail van plangebied op de GRB met weergave van de uitgevoerde proefsleuven	14
Figuur 8: Plangebied op het DHM II met weergave van de uitgevoerde proefsleuven en de TAW-hoogtes ...	15
Figuur 9: Plangebied op het DTM op basis van de vlakhoogtes met weergave van de uitgevoerde proefsleuven en de TAW-hoogtes	16
Figuur 10: Overzichtsfoto Werkput 1 en 2 (© J. Verrijckt Bvba)	17
Figuur 11: Overzichtsfoto kijkvenster aan Werkput 1 (© J. Verrijckt Bvba)	17
Figuur 12: Overzichtsfoto Werkput 3 en 4 (© J. Verrijckt Bvba)	18
Figuur 13: Overzichtsfoto kijkvenster aan Werkput 3 (© J. Verrijckt Bvba)	18
Figuur 14: P1001 in Werkput 1 (© J. Verrijckt Bvba)	20
Figuur 15: P3001 in Werkput 3 (© J. Verrijckt Bvba)	21
Figuur 16: Spitsporen in Werkput 3 (© J. Verrijckt Bvba)	21

4 Plannenlijst

Plannenlijst Tremelo - Schrieksebaan		2017197 (Bureauonderzoek ID 5565) 2021D301 (Proefsleuvenonderzoek)
Plannummer	Figuur 1	
Type plan	Topografische kaart	
Onderwerp plan	Plangebied op topografische kaart.	
Aanmaakschaal	/	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	11/19/2017	
Plannummer	Figuur 2	
Type plan	Kadasterkaart	
Onderwerp plan	Plangebied op het GRB (kadasterkaart)	
Aanmaakschaal	/	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	11/09/2017	
Plannummer	Figuur 3	
Type plan	Kadasterkaart	
Onderwerp plan	Inplantingsplan	
Aanmaakschaal	/	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	11/09/2017	
Plannummer	Figuur 4	
Type plan	Kadasterkaart	
Onderwerp plan	Inplantingsplan	
Aanmaakschaal	/	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	11/09/2017	
Plannummer	Figuur 5	
Type plan	Orthofoto	
Onderwerp plan	Plangebied en geplande proefsleuven	
Aanmaakschaal	/	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	20/11/2017	
Plannummer	Figuur 6	
Type plan	GRB	
Onderwerp plan	Plangebied en uitgevoerde proefsleuven	
Aanmaakschaal	1:600	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	06/05/2021	
Plannummer	Figuur 7	
Type plan	GRB	
Onderwerp plan	Plangebied en uitgevoerde proefsleuven	
Aanmaakschaal	1:400	
Aanmaakwijze	Digitaal	
Datum	06/05/2021	

Plannummer	Figuur 8
Type plan	Digitaal Hoogtemodel
Onderwerp plan	Plangebied op DHM met maaiveldhoogtes
Aanmaakschaal	1:400
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/05/2021
Plannummer	Figuur 9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Plangebied op het DTM op basis van de vlakhoogtes met weergave van de uitgevoerde proefsleuven en de TAW-hoogtes
Aanmaakschaal	1:400
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	06/05/2021

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2019a. Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), Brussel.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021b. Geoportaal. Available at: <https://geo.onroerendergoed.be>.
- AGIV, 2021a. AGENSTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- AGIV, 2021b. AGENSTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Digitaal Hoogte Model.
- AGIV, 2021c. AGENSTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).
- AGIV, 2021d. AGENSTSCHAP GEOGRAFISCHE INFORMATIE VLAANDEREN: Orthofotomozaïek, middenschallig, winteropnamen, kleur, meest recent, Vlaanderen. Available at: <http://www.geopunt.be>.
- CAI, 2021. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerendergoed.be/>.
- CARTESIUS, 2021. Available at: <http://www.cartesius.be/CartesiusPortal/#>.
- DOV VLAANDEREN, 2021. Databank Ondergrond Vlaanderen, Bodemkaart. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.
- GEOPUNT, 2021a. GEOPUNT VLAANDEREN.
- GEOPUNT, 2021b. GEOPUNT VLAANDEREN: Atlas der Buurtwegen Vlaanderen (ca1840). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2021c. GEOPUNT VLAANDEREN: Ferrariskaart (1777). Available at: <http://www.geopunt.be>.
- GEOPUNT, 2021d. Toelichting: Atlas Der Buurtwegen (1843-1845). Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.
- GEOPUNT, 2021e. Toelichting: Ferrariskaart - Kabinetkaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik, 1771 - 1778. Available at: <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/2d7382ea-d25c-4fe5-9196-b7ebf2dbe352>.
- IOE, 2021. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerendergoed.be>.
- LANGOHR R., Anthropisation du paysage pédologique en Belgique, Étude et gestion des sols 8 (2): 103-118, 2001.
- LINDEMANS P., I en II, De geschiedenis van de landbouw, Antwerpen, 1952.
- VAN DE KONIJNENBURG, R., 2019, Bree, Mussenburgveld, verslag van de resultaten van het archeologisch bureauonderzoek, Haast-rapport 2019-61, D/2019/12654/61
- VAN DEN BROEKE, P., 2012, Het Handgevormd Aardewerk uit de IJzertijd en de Romeinse Tijd van Oss-Ussen. Sidestone Press, Leiden.
- WinAr, Erfgoedwaarden van Werchter-dorp. Een inventarisatie. 9 mei 2019.

6 Bijlagen

Fotolijst

Omgevingsvergunning